

రామాయణంలో హనుమంతుడు ఉపశ్రీ

9

‘నా తోక చుట్టూ గుడ్డలు చుట్టబెట్టి నూనెతో తడిపి అంటించారు. మండుతున్న తోకతో లంకను భస్మం చేసి ఇలా వచ్చాను.’

ఇలా తన ప్రయాణంతో ప్రారంభించి తిరిగి వచ్చే వరకూ జరిగిన గాధను, తాను సాధించిన విశేషాలనూ సుమారుగా రెండు వందల శ్లోకాలలో వివరిస్తాడిక్కడ హనుమంతుడు.

కానీ, సీతాదేవి రామచంద్రునికి చెప్పమన్న విషయాలు వీరి దగ్గర ప్రస్తావించలేదు.

అదే హనుమంతుని వివేకం.

రామునికి చెప్పవలసిన మాటలు వీరికి అనవసరం కనక ప్రస్తావన రానివ్వడు.

కిష్కింధ చేరాక.

వానరులందరూ ‘చూశాం సీతను, చూశాం సీతను’ అని హర్షధ్వనాలు చేస్తుంటే రాముడు, ‘మీలో చూసిన వాడెవడో నా దగ్గరగా రండి’ అనగానే అందరూ హనుమంతుణ్ణి ముందుకు పంపారు.

అప్పుడు హనుమ.

ఎప్పుడు, ఎక్కడ, ఎవరితో, ఎంత మాట్లాడాలో తెలిసిన వాడు హనుమంతుడు.

రామాయణంలో హనుమంతుని వెంట అనుదినం ఒకగంట తిరుగుతూంటే మన ధీశక్తి వికసించి దానిని ఎదుటివారికి తెలిపే సంభాషణ చాతుర్యం లభిస్తుంది. కిష్కింధలో హనుమత్ప్రవేశం నుండి యుద్ధకాండ చివర రామపట్టాభిషేక పర్యంతం ఈ ధీమంతుని వెంట సావధాన చిత్తులై నడవండి. కొంతలో కొంతయినా మాట్లాడేశక్తి అలవడుతుంది.

శ్రీ

‘స్వామీ చూశాను సీతను

నిన్నే స్మరించుకుంటూ నీ మీదనే మనసుంచి జీవిస్తున్నది. వికారాకారాలు కల రాక్షసీ జనం ఆమె చుట్టూ కూర్చుని భయపెడుతున్నారు. జుట్టు దువ్వుకోకుండా కటిక నేలమీద పరుంటున్నది. రాక్షస రావణుని బాధనుండి విరమింపజేసి, సుగ్రీవునితో మీ స్నేహం విషయము చెప్పాను.

అప్పుడావిడ నన్ను రామదూతగా నమ్మి, చిత్రకూటం మీద ఉన్న రోజులలో కాకాసురుని మీద బ్రహ్మాస్త్రం విడిచిన గాధ చెప్పింది. గోదావరీ తీరంలో మణిశిలతో తిలకం దిద్దిన విషయం చెప్పింది. ఈ చుడామణి ఆనవాలుగా ఇచ్చింది.

ఇంక నెలరోజుల కంటే జీవించనని చెప్పింది.

అప్పుడావిడకు నేను ధైర్యం కలిగించి వచ్చాను అన్నాడు. అంగద జాంబవంతుల దగ్గర చెప్పిన తన ప్రతాప ప్రదర్శన విషయాలేవీ ఇక్కడ చెప్పలేదు. పైగా మొత్తం కథ అంతా పాతిక శ్లోకాలతో ముగించాడు.

అదీ ఆయన వివేకం. ఎవరికి ఎంత చెప్పాలో ఏది చెప్పాలో తెలిసిన ధీమంతుడు కనుకనే ఈ నాటికీ మనం ఆరాధిస్తున్నాం.

మన మిత్రుల దగ్గర, మనతో సమానుల దగ్గర మన విజయగాధలు వివరంగా చెప్పుకుని ఆనందాన్ని పంచుకోవచ్చు. మనపై అధికారుల దగ్గర, మనకంటే గొప్పవారి దగ్గర మననం చేసిన ఘనకార్యాల గురించి చెప్పకూడదనే విషయాన్ని మనకు తెలియజేశాడు హనుమంతుడు.

హనుమంతుని మాటలు విన్న రాముడు -

‘ఇంతటి క్లేశమయిన కార్యాన్ని మారుతి వంటి స్వామి సేవాపరాయణుడు తప్ప సాధించలేడు. వాయువో, వైవతేయుడో తప్ప సముద్రం అవ్వలి తీరం చేరడం మరెవరికీ ఊహకందనిది. పైగా అప్రధుష్యమయిన లంకా నగరం అంతా తిరిగి రావడం ఎవ్వరూ చెయ్యలేని పని. ప్రభువు ఆజ్ఞను సమయోచితంగా నిర్వర్తించి తృప్తి కలిగించే సేవకుడు మేరకు చెయ్యలేనివాడు అధముడు. మన హనుమ ఉత్తమశ్రేణికి చెందినవాడు. అన్వేషణలో సఫలుడై వచ్చి మా రఘువంశాన్ని నిలబెట్టాడు. ఈ సమయంలో గాఢాలింగనం కంటే ఈ దూతకు నేను బహుకరించగలిగింది లేదు’ - అని గాఢాలింగనం చేసుకున్నాడు.

సీతాదేవికి మాత్రమే లభించే ఆలింగన భాగ్యాన్ని పొందిన మహనీయుడు హనుమంతుడు.

అంతకన్నా ఏ సేవకుడికి మాత్రం కావలసినది ఏముంది.

పూర్వపర పరిజ్ఞానం

యుద్ధానికి బయలుదేరడానికి ముందు, లంకానగర దుర్గ విశేషమేమిటయ్యా, అని రాముడు హనుమంతుని ప్రశ్నించాడు.

‘రామభద్రా! లంకానగరానికి నాలుగుదిక్కులా నాలుగు ద్వారాలు, ఇనుముతో నిర్మించిన పరిఖలు. ఆ ద్వారాలకు అటూ ఇటూ గోడల మీద బండరాళ్ళను విసిరే యంత్రాలు కోట గోడలమీద శతఘ్నులు. శతఘ్నుల చుట్టూ వాటి ప్రయోగం తెలిసిన రాక్షసవీరులు. కోట గోడని ఆనుకుని. అగడ్తల మీద సంక్రాంతాలున్నాయి. ఈ వంతెనలు ఇరువైపులా ఉన్న గృహాలలో యంత్రాలు వీటిని నియమిస్తూ ఉంటాయి. శత్రుభీతిని శంకించారో వంతెనలు ఎత్తుతారు. నిసర్గంగా, జలవర్గం, వన దుర్గం ఉన్నాయి. శూలహస్తులూ, ఖడ్గపాణులూ అప్రమత్తులై నగర రక్షణలో ఉంటారు. నాలుగు ద్వారాలలో భీకరాకారులు వేలసంఖ్యలో రక్షణ కార్యంలో ఉంటారు.

నేను అగడ్తమీద సంక్రాంతాలు ధ్వంసం చేసి, పరిఖలు నేలకూల్చి, ప్రాకారాలు పడగొట్టి వారిసేనలో ఒక భాగాన్ని యమపురి చేర్చివచ్చాను. అని వివరంగా విశేషాలు చెప్పాడు.

దూతగా హనుమంతుడి కర్తవ్యం సీతా సందర్శనం మాత్రమే కానీ భవిష్యత్ కార్యక్రమానికి అవసరమయిన పనులన్నీ నిర్వహించాడు. హనుమంతుడు ధీమంతుడు కనుక.

చెప్పిన పని అంతవరకే చేసివచ్చినట్లయితే, రాముడు ఇప్పుడడిగిన ప్రశ్నకి జవాబు ఉండేది కాదు అంజనాదుడికి.

‘సీతను మాత్రమే చూసి వచ్చాను. అని చెప్పి, తలవంచ వలసివచ్చేది ఆయనకి.

తల వంచవలసిన అవసరం కలిగే వాడయితే ఉత్తమ దూతగా రామునిచేత ప్రశంసలు పొందగలిగేవాడు కాదు హనుమంతుడు.

నిర్దేశించిన కార్యానికి పూర్వాపరాలు గ్రహించగల జ్ఞాని కనుకనే అశోకవన విధ్వంసం కారణంగా చూపించి, లంకానగర విశేషాలు గ్రహించే అవకాశం కలుగజేసుకోగలిగాడు.

రామాయణంలో అనుక్షణమూ మనకి హనుమంతుడు ఎవరితో ఎప్పుడూ ఎక్కడ ఎలా ఎంత మాట్లాడాలి - అనే అంశాన్ని సర్వదా సర్వదా పాటించాడు అనే విషయం కనబడుతూనే ఉంటుంది. తాను సాగించిన రాక్షస సంహార విషయాలు ఇంతవరకూ రాముడికి చెప్పలేదు హనుమంతుడు. సీతాన్వేషణ విషయం ప్రశ్నించినపుడు ఆవిడని చూసిన విషయం ఆ ఇల్లాలు ఏ స్థితిలో ఉన్నది, ఆమె రాముడికి ఏం చెప్పమన్నది అన్న అంశాలు తప్ప మరోమాట చెప్పలేదు. లంకానగర దుర్గ విశేషాలేమిటి అని రాముడు అడిగాడు కనక అక్కడి శత్రుబలం ఎంత ఉన్నదీ, అందులో తాను ఎంతమందిని సంహరించినదీ చెప్పాడు. ఇప్పటికీ అశోకవన విధ్వంసం విషయం, లంకాదహన విషయం చెప్పలేదు - సమయం సందర్భాలు ఎరగకుండా పెద్దలముందు మన ప్రతాపం ప్రదర్శనం చెయ్యకూడదని ఎరిగినవాడు కనక.

వినయం

యుద్ధం మొదలయ్యింది.

సంగ్రామం సాగుతోంది.

కుంభకర్ణుడు నేలకూలాడు.

ఇంద్రజిత్తు ప్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రం రామలక్ష్మణ సుగ్రీవులతో వానర భిల్లాక యోధులందరినీ మూర్ఛితులను చేసింది. ఆ అస్త్ర శక్తికి లొంగనివాడు విభీషణ హనుమంతులు. వీరిద్దరూ రణరంగం అంతా తిరుగుతూ ఎవరు ఏ దశలో ఉన్నారో చూస్తూ జాంబవంతుని సమీపించారు.

విభీషణుని నెమ్మదిగా జాంబవంతుని చెవిలో - "తాతా! ఎలా ఉన్నావు? " అనగా ఆ వృద్ధ యోధుడు -

"నాయనా వార్ధక్యం వలన ఆ బాణాఘాతం నా చూపును మందగింపజేసింది. అయినా నీ కంఠస్వరాన్ని బట్టి నువ్వు విభీషణుడవనుకుంటున్నాను. ఇంతకూ అంజనానందుడు మారుతి కుశలంగా ఉన్నాడా" అని ప్రశ్నించాడు.

విభీషణుడు, "తాతా! రామలక్ష్మణుల విషయం కాని, మీ ప్రభువు సుగ్రీవుని విషయం కాని అడగకుండా, మారుతి ఒక్కడిని గురించి అడుగుతున్నావేమయ్యా", అని ప్రశ్నించాడు.

"విభీషణా, వాడొక్కడు బ్రతికి ఉంటే ఈ మహాయోధులందరూ హతులయినా బతికించగలం, వాడులేడో వీరందరూ ఉన్నా లేనట్లే" అన్నాడు జాంబవంతుడు.

తస్మిన్ జీవతి వీరేతు

హతమప్య హతం బలం

హనుమత్యుజ్జిత ప్రాణీ

జీవం తోపి మృతానయం.

ఆ మాటలు వింటూనే హనుమంతుడు జాంబవంతుని పాదాలకు ప్రణామం చేశాడు.

తతో వృద్ధ ముపాగమ్య నియమేనాభ్య వాదయత్

గృహ్య జాంవతః పాదౌ హనుమాన్మారుతాత్మజః

జాంబవంతుని పాదాలకు నమస్కరించిన హనుమంతుడు ఎంతటివాడు -

అప్పటికే సీతాన్వేషణలో కృతకృత్యుడై అందరి ప్రాణాలు నిలబెట్టినవాడు.

జాంబవంతుడు, "నాయనా బ్రహ్మాస్త్ర ప్రభావితమైన వీరందరి ప్రాణాలూ నువ్వు రకించాలి. తక్షణం బయలుదేరి హిమగిరి మీద కైలాస సావర్ణ్య కరణీ, సంధానకరణీ అనే ఓషధులున్నాయి అవి తీసుకు వచ్చి వీరందరినీ ఉద్ధరించాలి" అని జాంబవంతుడు పలకగానే, వెళ్ళి ఆ ఓషధులున్న గిరిశిఖరం పెళ్ళగించుకుని వచ్చినవాడు.

రావణుడు ప్రయోగించ శక్తివలన నేలకొరిగిన లక్ష్మణుని రక్షణార్థం మరోసారి ఓషధులు తీసుకువచ్చినవాడు.

ఈ రెండు సమయాలలోనూ హనుమంతుడు ఓషధులు తీసుకురానట్లయితే...

ఇందరి శ్రమా

ఇంతటి శ్రమా

వృధా అయిపోయేది.

ఇక్కడ రామలక్ష్మణ సుగ్రీవులు విగత జీవులు కావడం, దానితో అక్కడ అయోధ్య, కిష్కింధలలో నరవానరులు లేకుండా పోవడం - ఇదే పర్యవసానం అయేది.

ఇందరిని ప్రాణాపాయ దశనుండి తప్పించగలిగిన శక్తిమంతుడు హనుమంతుడు -

అంతటి హనుమంతుడు జాంబవంతుని పాదాలకు నమస్కరించి తన వినయాన్ని ప్రదర్శించాడు తప్ప తన వల్ల ఇంత ఘనకార్యం జరిగిందని విర్రవీగలేదు.

హనుమంతుని వినయ సౌశీల్యానికి మరో ఉదాహరణ -

యుద్ధం అయిపోయింది

సీతాదేవి అగ్ని పరీక్ష ముగిసింది.

అందరూ అయోధ్యకి ప్రయాణమయ్యారు.

మార్గమధ్యమంలో భరద్వాజ మహాముని ఆశ్రమంలో ఆగింది పుష్పక విమానం.

అందరూ మహర్షికి నమస్కారాలు చేశారు. ఆయన అభయహస్తముద్రతో అందరినీ పంపించాడు. చివరగా హనుమంతుడు వచ్చి ఆయన పాదాలమీద పడ్డాడు. అప్పుడు

మునియున్ మారుతి కౌగిలించుకుని

సమ్మోదంబునన్ పల్కె అంతన

అట్లన్ విపదభి దాటితివిన్ దాటించి తన్నన్

మహాముని! అప్పుడప్పుడు మీరుమీర్మనులు

అంభోయాన పాత్రీకృతాత్మ నితాంతోగ్ర

తపచ్చటా వితతి పంపన్ నేను గుర్తించితిన్

భరద్వాజుడు హనుమంతుని లేవనెత్తి దగ్గరగా హత్తుకుని "నాయనా! చాలా ఆనందంగా ఉంది నిన్ను చూస్తుంటే, శతయోజన విస్తీర్ణమైన దూరాన్ని దాటావు. సీతారాములను వియోగ సముద్రం నుండి దాటించావు, చాలా గొప్పవాడివి" అన్నాడు.

హనుమంతుడు వినయంగా చేతులు జోడించి -

"మహర్షీ, ఏమటున్నారు మీరు? ఇదంతా నా గొప్పతనమా? మీ వంటి మహామునుల తపశ్శక్తి నన్ను తీసుకెళ్ళింది కాని, నేను సముద్రం దాటగలవాడినా? మీ అనుగ్రహంతో ఇది సాధించాను, ఆశీర్వదించండి." అన్నాడే తప్ప, దర్బాన్ని ప్రదర్శించలేదు.

ఎంతటివారికయినా వినయం ఉత్తమ ఆభరణం. ఈ విషయంలో కూడా హనుమంతుడు మనకు ఆదర్శప్రాయుడే

సత్కారం

సీతారాములు అయోధ్య చేరారు. వారితోపాటు విభీషణుడు, సుగ్రీవుడు, హనుమంతుడు, జాంబవంతాది ప్రముఖులంతా అయోధ్యకి విచ్చేశారు, పట్టాభిషేక మహోత్సవం తిలికించాలనే కుతూహలంతో.

పట్టాభిషేకం వైభవంగా ముగిసింది.

అందరికీ బహుమానాలు ఇచ్చారు.

ప్రముఖులనదగ్గ వారందరికీ సన్మానం జరిగింది.

ఒక్క హనుమంతుడికి మాత్రం ఏమీ ఇవ్వలేదు. అందరూ తెల్లబోయి చూస్తున్నారు. రాముడు సీతాసమేతంగా అయోధ్యకి తిరిగి రాగలిగాడంటే ప్రధానకారకుడు హనుమంతుడు. అటువంటి హనుమంతునికి సన్మానం ఎందుకు జరగలేదో అర్థంకాలేదు అందరికీ. మరచారేమో అనుకోవడానికి వీల్లేదు - మరచిపోతగినవాడుకాడు కనక.

రెండు క్షణాలు రామభద్రుడు ప్రసన్న గంభీరంగా సభాసదులందరినీ తిలకించి -

చంద్రకాంతులీనే ముత్యాలహారాన్ని తన మెడనుంచి తీసి సీతాదేవికి అందించాడు.

ఆ ఇల్లాలు తెల్లబోయి రామచంద్రుని కన్నులలోకి చూసింది. రాముడు చిరునవ్వుతో.

ప్రదహీ సుభగే హారం

యస్యతుష్టా భామిని

పౌరుషం విక్రమాబుద్ధిః

యస్మిన్నేతాని సర్వశః

"జానకీ ఈ సదస్సులో నీ అభిమానానికి ప్రాత్రులైన వారికి దీనిని బహుకరించు. ధీమంతుడు, ధీరుడు, పౌరుషవంతుడు అని ఎవరిని భావిస్తున్నావో వారికియ్యి" అన్నాడు.

అప్పుడు పట్టమహిషి సీతాదేవి రత్న సింహాసనం దిగి మందహాసంతో, ఆదరాభిమాన పురస్కరంగా ఆ హారాన్ని హనుమంతునికి బహుకరించింది.

ధీర శక్తులు కల హనుమంతుని వంటి స్వామి కార్యనిర్వహణాదక్షునికి, అందరితో కలిసి కాక ప్రత్యేక సత్కారం చేయించాడు రామచంద్రుడు. హనుమంతుడు ఎటువంటి సన్మానాలు ఆశించి కార్యనిర్వహణ చెయ్యినప్పటికీ.

ఏ వ్యక్తి అయినప్పటికీ ఒక కార్యాన్ని సాధించాలనుకున్నప్పుడు మనోవాక్యాయాలు మూడూ లగ్నం చేసి, దీక్షతో కృషిచేయాలి. కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షమ్. సంపూర్ణంగా కృషి చేసినవాడు సాధించలేనిది లేదు. ఒక మహా కార్యాన్ని సాధించిన వారికి ఘనసన్మానం జరుగుతుంది. కార్యసాధనకి ముందు నుండే జరగబోయే సన్మానాల గురించి, అందుకోబోయే బహుమానాల గురించే ఆలోచించే వారి దీక్ష గురించి, అందుకోబోయే బహుమానాల గురించే ఆలోచించే వారి దీక్ష వాటియందే ఉంటుంది, కార్యసాధన యందుకాక. అటువంటి వారు ఏమీ సాధించలేరు. స్వప్న జగత్తులో విహరించడం తప్ప.

వీరిలో మొదటి కోవకు చెందిన హనుమంతుడు కార్య సాధకులకు ప్రథమ గురువు.

పశుపక్ష్యాదుల వలె కూడూ, గూడూ మాత్రమే మనిషి చాలు అనుకోకుండా, మనిషై పుట్టినందుకు ఒక సత్కార్యం, ఒక మహాత్కార్యం సాధించాలనుకునే వారికి హనుమంతుడు ఆదర్శప్రాయుడు.

ఆయన చేసే పనులు, సాగించే సంభాషణలు, ఆత్మ విమర్శలు, నిత్యం మననం చేసుకోగలిగితే సీతాన్వేషణ వంటి దుష్కర కార్యాన్ని సహితం సాధించగలం.

హనుమంతుని ప్రగాఢ సేవాధర్మాన్నీ, అగాఢ ప్రతిభా సంపత్తినీ మనకు చూపించారు మహర్షి వాల్మీకి. మననం చేసుకుని, ఆచరించడం, సాధించడం మన వంతు.

వందే లంకా భయంకరమ్.

(అయిపోయింది.)

Comment on this article..

శ్రీ ఉషశ్రీ పుస్తకాలని
బంధుమిత్రులకి శుభాకాంక్షలతో బహుకరించండి

ధర్మసందేశాలు

వెల రూ. 60/-

50 కాపీలు - రూ. 2400/-

100 కాపీలు - రూ. 4200/-

శ్రీ వేంకటేశ్వర కల్పణం

వెల రూ. 100/-

50 కాపీలు - రూ. 3000/-

100 కాపీలు - రూ. 5000/-

శ్రీ వేంకటేశ్వర కల్పణం

వెల రూ. 100/-

50 కాపీలు - రూ. 3000/-

100 కాపీలు - రూ. 5000/-

గీతాసారం

వెల రూ. 30/-

50 కాపీలు - రూ. 1250/-

100 కాపీలు - రూ. 2100/-

